

ASMENŲ GRĮŽUSIŲ IŠ ĮKALINIMO ĮSTAIGŲ RESOCIALIZACIJA

Aristida Čepienė

Šiaulių valstybinė kolegija

Anotacija. Straipsniu siekiama teoriškai pagrįsti asmenų grįžusių iš įkalinimo įstaigų resocializacijos procesą. Straipsnyje analizuojamas socialinio darbuotojo vaidmuo sprendžiant grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų problemas bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo reikšmė resocializacijos procese. Tyrimo metodas - mokslinės literatūros analizė. Socialinis darbuotojas, veiksmingai resocializacijai užtikrinti, remdamasis profesinėmis žiniomis ir įgūdžiais, padeda spręsti grįžusių iš įkalinimo įstaigos asmenų problemas bei ieškoti jų sprendimo, lavina prarastus įgūdžius, grąžina gerą nuteistotojo vardą ir suteikia galimybę vėl tapti visateisiu visuomenės nariu. Veiksmingą, grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų pagalbos organizavimą užtikrina institucinio tinklo veikimas, bendras įvairių institucijų ir organizacijų kvalifikuotas specialistų darbas, reikalaujantis skirtingų žinių, gebėjimų ir patirties bei kliento noras bendradarbiauti, siekiant aktyvaus dalyvavimo sprendžiant jo asmenines problemas.

Reikšminiai žodžiai: socialinio darbuotojo vaidmuo, resocializacija, asmenys grįžę iš įkalinimo įstaigų

Įvadas

Žmonių gyvavimo istorijoje bausmės nuolat kitę. Ankstyvaisiais laikais, žiauriausių bausmių taikymu siekta, kad asmuo, padaręs nusikaltimą, būtų ne tik nubaustas, bet ir atgrasintas nuo nusikalstamos veiklos. Slenkant šimtmečiams, XX amžiaus pabaigoje, Vakarų Europoje ėmė klestėti resocializacijos idėjos – bausmės darėsi vis humaniškesnės, kol buvo suprasta, jog taikomų bausmių rūšys gali stipriai paveikti nusikaltusio asmenybę teigiama linkme – imta siekti, jog sąmonėje susiformuotų visuomenės gerbiamos vertybės ir noras jomis vadovautis (Čiužas, Kulvinskienė, Pruskus, 2006).

Šiuolaikiniame pasaulyje vyksta daug permainų politikos, teisingumo, valstybės valdymo srityse. Taip pat, jau antrąjį dešimtmetį keičiasi ir teisinė kultūra Lietuvoje: įsitvirtina naujos idėjos, naujas požiūris į bausmę ir santykį tarp valstybės bei teisinių aspektų. I. Kuginytė-Arlauskienė (2006) teigia, kad „nuo bausmės, kaip atpildo už padarytą blogį, koncepcijos, pereinama prie kelių tikslų derinimo, apimant nubaudimą, auklėjimą ir reabilitaciją“.

I. Michailovič (2001) teigia, kad resocializacija yra individo auklėjimas, kurio uždavinys – socializacija. Nesėkminga socializacija įvyksta tuomet, kai asmuo išsiskiria iš visuomenės, nebepriampa prie jos dėl nusižengimo teisės normoms ar kitų priežasčių. Nusižengusiems teisės normoms ir atstumtiems visuomenės nariams yra reikalinga resocializacija.

Lietuvoje esanti nuteistų ir grįžusių iš laisvės atėmimo vietų asmenų resocializacijos sistema nėra tobula. Resocializaciją ir jos aspektus nagrinėjo G. Kvieskienė (2005), G. Merkys, J. Ruškus, A. Juodraitis (2002), R. Prakapas, R. Katinaitė (2008), psichologijos (Justickis, 2003; Žukauskienė, 2006) mokslų, socialinio ugdymo (Kvieskienė, 2005; Kuginytė-Arlauskienė, 2006) atstovai. Asmenų, grįžusių iš laisvės atėmimo vietos, sociokultūrinės aplin-

kos vaikystėje ir edukacinius aspektus bendruomenės gyvenime tyrinėjo I. Dirgėlienė (2010), I. Dirgėlienė, I. Piekienė (2009).

Asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, resocializacija – viena iš šiandienės visuomenės problemų. Nuteisti asmenys – tai mūsų visuomenės dalis. Norint, kad pasaulyje mažėtų kriminogeninis lygis bei atsižvelgiant į didelio masto rodiklius, yra labai svarbu sukurti tokią nuteistųjų resocializacijos sistemą, kuri padėtų sėkmingai perauklėti nuteistąjį, taikant pataisos, auklėjamasias, dorovines, dvasines ir kitas priemones (Kuginytė-Arlauskienė, Stalioraitis, Žemaitytė, 2010), į procesą įtraukiant reikalingų institucijų bendradarbiavimą, kad atliktų bausmę asmuo nenusikalstų dar kartą. Straipsnyje analizuojami šie probleminiai klausimai: kokius vaidmenis atlieka socialinis darbuotojas, sprendamas iš įkalinimo įstaigų grįžusių asmenų resocializacijos problemos; kokia yra tarpinstitucinio bendradarbiavimo svarba vykdant sėkmingą nuteistųjų resocializaciją.

Tyrimo objektas – asmenų grįžusių iš įkalinimo įstaigų resocializacija.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti tarpinstitucinį bendradarbiavimą vykdant asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, resocializaciją.

Grįžusių iš laisvės atėmimo vietų asmenų resocializacijos samprata

Prieš analizuojant, kas yra resocializacija ir kokia jos esmė grįžusio iš įkalinimo įstaigos asmens gyvenime, reikėtų apibrėžti socializacijos ir resocializacijos ryšį. Pasak A. Juodaitytės (2002), socializacija vyksta visą žmogaus gyvenimą ir išskiria du socializacijos etapus: pirminį ir antrinį. Pirminė socializacija vyksta ankstyvuju žmogaus gyvenimo periodu – vaikystėje. Antrinės socializacijos proceso metu asmuo įgyja atitinkamus socialinės komunikacijos įgūdžius ir reikiamas žinias. Antrinė socializacija,

anot A. Juodaitytės (2002), prilyginama resocializacijai, kadangi jos metu suaugusio asmens vertybės, normos, vaidmenys, žinios ir įgūdžiai transformuojasi ir įgyjami nauji. Dažniausiai taip atsitinka dėl netinkamo socialinio vystymosi, pavyzdžiui: taisyklių pažeidimo, nusikalstamumo metu.

Tuomet, kai asmuo už padarytą nusikaltimą patenka į įkalinimo įstaigą atlikti bausmę, nesvarbu, kiek laiko joje praleidžia, po truputį praranda turėtus įgūdžius ir žinias. Pagal Bausmių vykdymo kodekso 173 straipsnį (2002), siekiant nuteistųjų ilgalaiškės elgesio korekcijos ir sėkmingos resocializacijos, pataisos įstaigų socialinės rehabilitacijos vienas pagrindinių tikslų yra – skatinti nuteistuosius keisti savo elgesį, palaikyti šeimos ir kitus socialinius ryšius bei sudaryti sąlygas po bausmės atlikimo grįžti į visuomenę. G. Jovanic (2011) teigimu, tie nuteistieji, kurie įkalinimo įstaigose dalyvauja įvairiose švietimo programose, gali lengviau susirasti darbą laisvėje neprarandant socialinių įgūdžių nei tie, kurie nedalyvavo jokiose programose.

Pasak I. Žemaitytės bei D. Čiurinskienės (2004), „resocializacija įkalinimo įstaigoje – tai galimybė bausmę atliekančiam asmeniui turėti tokias gyvenimo sąlygas, kurios padėtų nuteistiesiems neatitolti nuo gyvenimo visuomenėje, o įkalinimo įstaigoje ilgiau esantiems asmenims primintų apie tai, kas jų laukia laisvėje“. Resocializacijos priemonės įkalinimo įstaigoje pradedamos taikyti tiems asmenims, kuriems iki „bausmės vykdymo pabaigos lieka trys mėnesiai ir ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį iki galimo teikimo teismui dėl lygtinio paleidimo iš pataisos įstaigos arba lygtinio atleidimo nuo laisvės atėmimo bausmės nepasibaigus bausmės laikui, arba neatliktos laisvės atėmimo bausmės dalies pakeitimo švelnesne bausme“ (Stalioraitis, 2006). Išėjus iš pataisos įstaigos, būtina tęsti resocializaciją, kuri apima platų, įvairių institucijų, dirbančių su socialinės rizikos asmenimis, tinklą.

Nuteistų ir grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų resocializaciją analizavo mokslininkai R. Prakapas bei R. Katinaitė (2006), jie teigė, jog resocializacija – visateisio piliečio ugdymas reikalingas tam, kad nuteistas asmuo galėtų maksimaliai funkcionuoti, būti naudingas, jausti vertę tiek pats, tiek šeimoje, tiek visuomenėje.

Vėlesniame savo darbe R. Prakapas ir R. Katinaitė (2008) įvardija resocializaciją, kaip etapą, per kurį asmuo mokosi naujų vertybių, normų, vaidmenų bei elgesio taisyklių. Taip pat aprašomas resocializacijos procesas, kuris susideda iš pirminės socializacijos, desocializacijos, resocializacijos ir antrinės socializacijos. Jo metu, visų pirma, praeinamas socialinių vaidmenų ir kultūrinių normų įsisavinimo procesas – pirminė socializacija, po to, dėl naujų ir nepalankių aplinkybių, t.y. dėl buvimo įkalinimo įstaigoje, asmuo tampa desocializuotas. Praėjus šiuos du etapus, nuteistajam būtina resocializacija, kurios esmė – kokybiniai asmens pasikeitimai, padedantys

pritarti normoms ir kultūros vertybėms.

Anot G. Merkio, J. Ruškaus ir A. Juodraičio (2002), resocializacija yra pakartotinis socializacijos bandymas, tik atliekamas komplikutesnėmis sąlygomis, kai asmens psychosocialinė raida jau susiklostė visuomeniškai nepalankiai. Tai uždavinys, bandymas ir galimybė tiek nusižengusiajam, tiek visuomenei pabandyti asmenį integruoti į visuomenę dar kartą.

Apie resocializaciją ir baudžiamajame įstatyme numatytų resocializacijos priemonių taikymą kalbėjo I. Michailovič (2001), kuri teigė, kad resocializacija traktuotina kaip auklėjimas, kurio uždavinys yra socializacija. Resocializacijos sąvoką papildė ir R. Kalendra (2006), teigdamas, jog resocializacija – permanentinio mokymosi ir ugdymo būdas, skatinantis efektyvesnę grįžimo į normalų gyvenimą laisvėje procesą.

Nuteistų ir grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų resocializacija dar vadinama socialine rehabilitacija. Pasak I. Kuginytės-Arlauskienės., P.V. Stalioraičio ir I. Žemaitytės (2010), socialinė rehabilitacija įeina į bendrąjį ugdymą, kuris apibrėžiamas kaip poveikis, ugdantis fizines, protines, moralines savybes, reikalingas sėkmingam integravimuisi į visuomenę. I. Leliūgienė (2002) socialinę rehabilitaciją įvardija kaip kompleksą priemonių, „kuriomis siekiama atkurti individo sugriautus ir prarastus visuomeninius ryšius ir santykius <...> pasikeitus socialiniam statusui, dėl delinkventinio asmenybės elgesio“. Mokslininkė išskiria socialinės rehabilitacijos rūšis, kurios teikiamos asmenims, siekiant grąžinti jų socialinį statusą ir užtikrinti socialinę adaptaciją visuomenėje. Tai socialinė medicininė rehabilitacija, socialinė psichologinė, socialinė edukacinė ir profesinė rehabilitacija.

Analizuojant minėtų tyrėjų mokslinius darbus išsiaiškinta, jog norint, kad asmenų, grįžusių iš pataisos įstaigų, resocializacija būtų sėkminga, būtina nuteistojo motyvacija dalyvauti resocializacijos procese, reikalinga darbuotojų (socialinio darbuotojo, psichologo ir kt.) ir nusižengusio asmens tarpusavio supratimas bei pagarba, XX amžiuje suformuotų principų taikymas (klasifikacijos; pataisos; švietimo; darbo, kaip prievolės ir teisės; įkalinimo kontrolės principai). Visi šie veiksniai lemia tinkamai vykdomą resocializaciją (Žemaitytė, Čiurinskienė, 2004).

Apibendrinant galima teigti, kad socializacija, besitęsianti visą žmogaus gyvenimą gali tapti nesėkminga dėl individo nusižengimo teisės normoms, tuomet būtinas resocializacijos procesas, prasidedantis įkalinimo įstaigoje ir tęsiamas po paleidimo iš jos. Visą socialinės reintegracijos laiką, kartu su įvairiomis institucijomis ir organizacijomis bei nusižengusiu asmeniu siekiama ugdyti jo vertybes, elgesio normas, formuoti pamirštus įgūdžius, grąžinti socialinį asmenybės statusą ir atkurti visateisio piliečio funkcionavimą visuomenėje.

Socialinio darbuotojo vaidmuo sprendžiant grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų problemas

Socialinio darbuotojo klientu gali tapti kiekvienas visuomenės narys, patekęs į sudėtingą gyvenimo situaciją ar susidūręs su įvairiomis problemomis. Nuolat besikeičiančioje visuomenėje, neišvengiamai atsiranda tam tikra dalis žmonių, kurie nesugeba savimi savarankiškai pasirūpinti, susiduria su socialinėmis, psichologinėmis, ekonominėmis problemomis, nepajėgia dalyvauti visuomenės gyvenime, jaučiasi atstumti, bejėgiai ir silpni (Prakapas, Katinaitė, 2006). Viena iš šių žmonių grupių – asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų ir atlikę jiems paskirtą bausmę. Tokiems asmenims reikalinga šeimos, draugų pagalba, tačiau ne visada artimiausioje aplinkoje esantys žmonės gali ir nori padėti. Tuomet spręsti socialines problemas būtina su profesionalių socialinių darbuotojų pagalba, kurių uždavinys – socialinė dezadaptuotų gyventojų grupių reabilitacija (Bagdonas, 2007).

Asmenys, grįžę iš įkalinimo įstaigų, susiduria su daugybe socialinių problemų – neturi lėšų, gyvenamojo ploto, darbo, būna praradę šeimas, socialinius ir profesinius įgūdžius, neturi palaikymo bei įprastų, gyventi visuomenėje reikalingų įgūdžių (Išoraitė, 2007), todėl socialinio darbuotojo pagrindinė užduotis yra ugdyti ir atstatyti asmens gebėjimus savarankiškai spręsti jam iškilusias socialines problemas, padėti siekti pokyčių asmeniniame gyvenime, tam panaudojant paties asmens, šeimos ir bendruomenės išteklius (Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų kvalifikaciniai reikalavimai, 2006). Neretai, dalis išėjusių į laisvę asmenų nesugeba įveikti naujų, staiga užgriuvusių gyvenimo problemų, nesugeba įsitvirtinti visuomenėje, todėl ir vėl įsitraukia į nusikalstamą veiklą.

Viena esminių problemų, su kuria dažniausiai susiduria ši asmenų grupė – tai įsidarbinimo problema. D. Bloom (2006) nagrinėjo grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų problemas bei didžiausią dėmesį skyrė jų nedarbui, išskirdamas asmenų žemą išsilavinimo lygį, mažą darbo patirtį, taip pat sveikatos problemas ir kitas asmenines savybes, kurios trukdo asmenims, grįžusiems iš laisvės atėmimo vietų, sėkmingai įsidarbinti. Atlikti tyrimai rodo, kad susirasti darbą yra didžiausias prioritetas grįžusiems iš įkalinimo įstaigų asmenims, kadangi tai skatina jų užimtumą bei didėja asmeninės pajamos (Bloom, 2006). Taigi galima daryti prielaidą, jog dirbančiam ir užimtam žmogui yra mažesnė tikimybė vėl nusikalsti. Siekiant to išvengti, socialiniai darbuotojai padeda susigrąžinti prarastus socialinius įgūdžius ir ryšius su artimaisiais, teikia socialinę, psichologinę pagalbą, padeda įsidarbinti ir pasirūpinti savarankiskam gyvenimui.

M. Išoraitė (2007) teigia, jog į laisvę grįžę asmenys susiduria su visuomenėje susiformavusiais stereotipais ir išankstinėmis nuostatomis. Šie žmo-

nės yra pasmerkti nešioti etiketę, kuri nurodo, kad jų elgesys yra kitoks nei daugumos, todėl tampa nepageidaujamais visuomenės nariais. Šiandien, stigmatizuojama yra viskas, kas neatitinka stereotipo. Todėl kartą suklydus arba sulaužius visuomenės galimųjų sukurtas taisykles atsiduriama nepageidaujamųjų „sąrašė“, tuomet atsikratyti stigmos nėra taip paprasta. Šiai problemai spręsti, pagal Socialinių darbuotojų kvalifikacinius reikalavimus (2006), socialiniai darbuotojai gerina grįžusių iš laisvės atėmimo vietų asmenų socialinį gyvenimą, mažinant jų socialinę atskirtį ir skatinant socialinę integraciją į visuomenę.

Pasak R. Kalendros (2006), daug dėmesio turi būti skiriama grįžusiam iš įkalinimo įstaigos asmeniui ugdyti ir mokyti, skatinantiems efektyvesnį grįžimo į normalų gyvenimą laisvėje procesą. Socialinių paslaugų įstatyme (2006), nurodomas socialinių paslaugų tikslas – „sudaryti sąlygas asmeniui <...> ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį“. Socialinis darbuotojas, teikiantis visas šias paslaugas, stengiasi patenkinti grįžusio iš laisvės atėmimo vietos asmens gyvybinius poreikius ir sudaryti orumo nežeminančias gyvenimo sąlygas.

Resocializacijos procese, į socialinės pagalbos turinį įeina bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos. Bendrosioms paslaugoms priskiriama: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maisto organizavimas, aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, socialinės kultūrinės paslaugos, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas bei kitos bendrosios socialinės paslaugos. Socialinis darbuotojas, teikdamas paslaugas atlieka tarpininko vaidmenį padedant ieškoti darbo, skatinant bendravimą su grįžusio iš įkalinimo įstaigos asmens artimaisiais, tvarkant dokumentus, taip pat tarpininkauja tarp asmens ir atitinkamų įstaigų. Dažniausiai teikiamos specialiosios paslaugos asmenims, grįžusiems iš laisvės atėmimo vietų yra socialinės priežiūros paslaugos: socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas bei laikinas apnakvindinimas (Socialinių paslaugų katalogas, 2006). Remiantis probacijos įstatymo (2011) 18, 19 straipsniais, galima išskirti šias socialinio darbuotojo veiklos sritis darbe su grįžusiais iš laisvės atėmimo vietų asmenimis:

- konsultuoja ir tarpininkauja asmens dokumentų tvarkymo, būsto paieškos klausimais;
- nusiunčia į socialinių paslaugų įstaigas, taip pat įstaigas, teikiančias paslaugas asmenims, sergantiems priklausomybės ligomis, informuoja apie socialines lengvatas;
- padeda įsidarbinti, inicijuoja susitikimus su galimais darbdaviais, informuoja apie darbo biržų teikiamas paslaugas;
- motyvuoja ir skatina įgyti išsilavinimą;

- motyvuoja ir skatina dalyvauti elgesio pataisos programose;
- teikia informaciją, socialinę pagalbą ir konsultuoja socialinės integracijos klausimais;
- siekia motyvuoti ir skatinti jo gebėjimus gyventi nenusikalstant;
- padeda tenkinti dvasinius ir socialinius poreikius;
- lavina socialinius įgūdžius.

Socialiniai darbuotojai, realizuodami šiuos tikslus ir veiklas, bendradarbiauja su pedagogais, psichologais, teisininkais, policijos pareigūnais, sveikatos priežiūros ir laisvės atėmimo vietų įstaigomis, darbo birža, savivaldybių institucijomis, socialinės paramos skyriais, grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų artimaisiais, siekdami padėti ir užtikrinti veiksmingą resocializaciją. Būtina pabrėžti, jog sėkmingai resocializacijai vykdyti svarbus platus įvairių institucijų, dirbančių su grįžusiais iš įkalinimo įstaigų asmenimis, tinklas bei minėtų specialistų turimos kompetencijos (Prakapas, Katinaitė, 2008).

Organizuodamas, planuodamas, vertindamas ir analizuodamas socialinių paslaugų poreikį ir galimybes grįžusiam iš įkalinimo įstaigos asmeniui ar jų grupei, socialinis darbuotojas dirba individualų ir grupinį darbą su nuteistaisiais, kuriuo siekia skatinti „juos keisti savo elgesį bei išlaikyti šeimos ir kitus socialinius ryšius“ (Kuginytė-Arlauskienė, Stalioraitis, Žemaitytė, 2010). Taip pat tiesiogiai dalyvauja socialinės pagalbos plano sudaryme ir jo teikimo procese, skatina grįžusio iš laisvės atėmimo vietos asmens atsakomybę už savo elgesį ir motyvaciją.

Remiantis Socialinio darbuotojo pareigybių sąrašu (2000), galima išskirti tokias socialinio darbuotojo funkcijas, teikiant socialines paslaugas asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų: konsultavimo, informavimo, tarpininkavimo, organizacinė, prevencinė, pinigines pašalpos skyrimo bei socialinių paslaugų planavimo ir teikimo. Socialinių darbuotojų funkcijos, pareigos, darbo krūvis skirtingo tipo atvejuose yra nevienodas (Žalimienė, 2003).

Apibendrinant galima teigti, jog socialinis darbuotojas, veiksmingai resocializacijai užtikrinti, remdamasis profesinėmis žiniomis ir įgūdžiais, padeda spręsti grįžusių iš įkalinimo įstaigos asmenų problemas bei ieškoti jų sprendimo, lavina prarastus įgūdžius, atstato gerą nuteistojo vardą ir suteikia galimybę vėl tapti visateisiu visuomenės nariu. Bendras įvairių sričių specialistų darbas, kuris reikalauja žinių, vertybių ir įgūdžių, užtikrina efektyvią pagalbą asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų.

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo reikšmė resocializacijos procese

J. Dermontas (2005) apibrėžia, kad nuteistųjų socialinė rehabilitacija – „tai visuomenės kultūros, pataisos įstaigų darbuotojų, valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų, visuomeninių organiza-

cijų, religinių bendruomenių ir bendrijų bei kitų juridinių ir fizinių asmenų ir nuteistųjų konstruktyvi sąveika, apimanti nuteistųjų gero vardo atitaisymą, humaniškų santykių su auka atkūrimą, moralinės ir materialinės žalos atlyginimą, teisių grąžinimą, teistumo panaikinimą, fizinį, psichologinį, pedagoginį, ekonominį, medicininį, dorovinį, teisinį parengimą integruotis į visuomenę, socialinio statuso atkūrimą, visateisio piliečio parengimą, kad nuteistasis galėtų pakankamai gerai funkcionuoti“.

Vienas iš svarbiausių sėkmingos resocializacijos veiksnių – bendradarbiavimas. Bendradarbiavimas su skirtingomis institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, probacijos centrais, religinėmis bendruomenėmis, bendradarbiavimas su paleisto iš laisvės atėmimo vietos asmens artimaisiais – efektyvus resocializacijos proceso elementas. Įstaigų specialistai, bendradarbiaudami tarpusavyje, kooperuojasi bendram tikslui ir tokiu būdu padeda įsivyrauti abipusei pagarbai ir pasitikėjimui, gebėjimui priimti kompromisus, lanksčioms taisyklėms ir aiškiai komunikacijai (Bakutyte, Geležinienė, Gumuliauskienė, Juodraitis, Jurevičienė, Šapelytė, 2013). Galima teigti, jog bendradarbiaujant jungiamasi į įvairių sričių specialistų grupę ar komandą, kuri gali pasiekti geresnių tikslų nei vienas žmogus.

Asmuo, išleistas iš laisvės atėmimo vietos, susiduria su socialinėmis, psichologinėmis, ekonominėmis ir kitomis problemomis. Norint, kad asmuo iš naujo integruotųsi į visuomenę ir darbo rinką, nejaustų diskriminacijos, lavintų prarastus įgūdžius, atkurtų socialinius ryšius su šeima ir artimaisiais, patenkintų svarbiausius savo poreikius, ne visada pakanka vieno socialinio darbuotojo pagalbos sprendžiant visas išvardytas problemas, todėl labai svarbu sutelkti įvairių sričių specialistų komandą, kuri siektų sėkmingos resocializacijos. Mokslininkų G. Sakalausko ir V. Kalpoko (2012) teigimu, tarpinstitucinio bendradarbiavimo tikslas – užtikrinti veiksmingą resocializacijos procesą, kurio metu būtų garantuotas taikomų priemonių tarpusavio ryšys, suderinamumas ir tęstinumas, sprendžiant grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų problemas.

Įvairių institucijų ir organizacijų, siekiančių vieno ir to paties tikslo, bendradarbiavimas yra svarbi efektyvus darbo su buvusiais nuteistaisiais sąlyga. Tam, kad bendradarbiavimas neliktų vien tik tuščia sąvoka, įrašyta bendradarbiavimo sutartyje, G. Sakalauskas ir V. Kalpokas (2012) įvardija bendradarbiavimui tinkamas prielaidas:

- aiškų darbo pasidalijimą ir funkcijas;
- išsakytus lūkesčius;
- susitarimą dėl principų;
- skatinamą ir palaikomą tarpusavio pasitikėjimą;
- sukuriama erdvę kylančioms problemoms aptarti.

Taigi svarbu, kad bendrai veikiančios institucijos aiškiai ir konkrečiai pasidalintų darbo funkci-

jomis bei organizuotų pagalbos planą klientui. Ne mažiau reikšmingos ir taikomos priemonės, atitinkančios problemine kliento situacija, kurios gali būti tęsiamos kitose organizacijose ar įstaigose. Išsiaiškinta, jog tarpinstitucinis bendradarbiavimas yra svarbus efektyvios pagalbos elementas grįžusiam iš laisvės atėmimo vietos asmeniui, tačiau pagrindinis veiksnys resocializacijos procese yra kliento bendradarbiavimas. Pasak G. Sakalausko ir V. Kalpoko (2012), ilgalaikiai pokyčiai buvusio nuteistojo gyvenime įmanomi tik tuomet, kai pavyksta atgaivinti jo norą suvokti asmenines problemas ir pasirengti keistis. Nuo šių prielaidų priklauso socialinių paslaugų teikimo efektyvumas.

Nepilnamečių justicijos programoje (2004) pažymima, jog „resocializacija – asmens socialinio statuso ir vertybinių orientacijų grąžinimas kryptingomis socialinėmis, pedagoginėmis, psichologinėmis, ugdymo ar kitomis priemonėmis siekiant integruoti asmenį į visuomenę“. Remiantis šia sąvoka galima daryti prielaidą, kad resocializacijos proceso priemonės reikalauja, jog koordinuotai veiktų teisėsaugos, valstybės, savivaldybių institucijos ir nevyriausybinių organizacijos, teikiančios socialinės ir profesinės integracijos, problemiško elgesio įveikimo ir aprūpinimo žmogaus būtiniausius poreikius patenkinančias paslaugas.

Nors įvairiuose mokslinės literatūros šaltiniuose pabrėžiama tarpinstitucinio bendradarbiavimo reikšmė ir efektyvumas resocializacijos procese, tačiau išskiriamas ir galimas komandinio darbo pavojus. M. Išoraitės (2007), R. Prakapo ir R. Katinaitės (2008), A. Malinauskienės ir R. Uscilo (2010) teigimu, tarpinstitucinio bendradarbiavimo srityje, vykdamas resocializaciją egzistuoja tokie trūkumai, kaip proceso trūkinėjimas, kadangi didžiausia atsakomybė tenka savivaldybių socialinės paramos skyriams, o nevyriausybinių organizacijos yra pasyvios paslaugų tiekėjos, todėl negali užtikrinti paslaugų koordinavimo bei tarpininkavimo tarp paslaugas teikiančių institucijų. Teigiama ir tai, jog socialinių paslaugų tinklas, skirtas šiai rizikos grupei, plėtojamas gana lėtai dėl išankstinės piliečių neigiamos nuostatos apie pagalbos būtinumą nusikaltimus padariusiems asmenims ir itin mažo finansavimo. Lietuvoje turi būti taikomos įvairios priemonės, stengiantis užtikrinti saugią visuomenę ir mažą nusikalstamumą: kurti vientisą institucijų, vykdančių probaciją, tinklą, bandyti užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą nuteistiesiems, gerinti kalinių gyvenimo sąlygas bei skatinti visuomenę dalyvauti probacijos procese (Ustinavičiūtė, Žukauskienė, Laurinavičius, 2009).

Apibendrinant tarpinstitucinio bendradarbiavimo reikšmę per resocializacijos procesą galima daryti prielaidą, jog veiksmingą, grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų pagalbos organizavimą užtikrina institucinio tinklo veikimas, bendras įvairių institucijų ir organizacijų kvalifikuotas specialistų darbas,

reikalaujantis skirtingų žinių, gebėjimų ir patirties bei kliento noras bendradarbiauti, siekiant aktyvaus dalyvavimo sprendžiant jo asmenines problemas.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas tarp socialines paslaugas teikiančių įstaigų

Per paskutinius du dešimtmečius buvo suprasta, jog valstybės valdžia nebepajėgia viena susidoroti su visuomenės problemomis, dažnai nepajėgia tenkinti piliečių interesų ir poreikių. Į socialinių paslaugų teikimo procesą vis aktyviau įsitraukia ne tik valstybinės, bet ir savivaldybių įstaigos bei nevyriausybinių organizacijos. Taip yra todėl, jog pastaruoju metu vis labiau populiarėja ir stiprėja socialinių paslaugų decentralizacija. Pasak M. Išoraitės (2007), „decentralizavimas – tai valstybės organizavimo sistema, kurioje įvairiems teritoriniams kolektyvams arba viešosioms įstaigoms pripažįstama sprendimų laisvė. Tai įstatymais pagrįstas valdymo funkcijų perdavimas iš centrinių valstybės valdžios institucijų savivaldos teisę turinčioms teritorijoms, kurios, turėdamos įstatymų nustatytą kompetenciją <...>, gali laisvai veikti daugelyje piliečių kasdienio gyvenimo sričių“. Taigi, jau ne pirmą dešimtmetį, socialinės paslaugos asmenims teikiamos ne tik iš valstybinių institucijų, bet ir savivaldybių bei nevyriausybinių organizacijų, kurios turi vieną bendrą tikslą – patenkinti piliečių poreikius ir padėti spręsti jų socialines problemas (Išoraitė, 2007).

Valstybės įstaiga, įgyvendinanti socialinių paslaugų politiką yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, į kurios veiklą įeina darbo politikos organizavimas, koordinavimas ir kontroliavimas, socialinio draudimo, socialinės paramos, socialinės integracijos, bendruomeninių ir nevyriausybinių organizacijų plėtros, valstybės paramos būstui įsigyti politikos formavimas ir įgyvendinimas (Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai, 2010).

Viena iš didžiausių problemų, su kuriomis susiduria asmuo, išėjęs iš įkalinimo įstaigos, tai – įsidarbinimas. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, iš laisvės atėmimo vietų dažniausiai išeina 21-29 metų amžiaus asmenys, t.y. darbingiausio amžiaus asmenys, tačiau dėl retai pasitaikančio aukštojo išsilavinimo jie patenka į bedarbių gretas. Vadovaujantis Lietuvos darbo biržos nuostatais (2006), Lietuvos darbo birža yra valstybės įstaiga, organizuojanti užimtumo rėmimą bedarbiams ir siekianti didinti darbo ieškančių darbingo amžiaus asmenų užimtumo galimybes, mažinti socialinę atskirtį, inicijuoja užimtumo rėmimo programų rengimą. Darbo birža nuolat vykdo projektus bedarbiams, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų. Vienas pagrindinių – tai 2006-2007 m. vykęs projektas „Socialinės atskirties prevencija ir socialinė integracija“, kurio tikslas buvo padėti nuteistiesiems ir grįžusiems iš įkalinimo įstaigų asmenims integruotis į darbo rinką, mažinti jų socialinę atskirtį bei padėti tapti visaverčiais vi-

suomenės nariais. Nemaža dalis dalyvavusiųjų gavo nuolatinį darbą, o svarbiausia – nebejučia socialinės atskirties ir yra visaverčiai visuomenės nariai. Taigi Lietuvos darbo birža yra svarbi valstybės įstaiga, galinti padėti išspręsti įsidarbinimo problemas asmenims, grįžusiems iš įkalinimo įstaigų.

Teikiant socialines paslaugas, svarbiausias ir pagrindinis vaidmuo tenka savivaldybėms, nes, pasak M. Išoraitės (2007), „visos socialinės problemos pradedamos spręsti būtent jose“. Socialinių paslaugų įstatyme (2006) reglamentuojamas savivaldybių vaidmuo planuojant bei organizuojant socialines paslaugas, kuriame aiškiai įvardyta savivaldybių atsakomybė, kompetencija ir funkcijos:

- vertina ir analizuoja gyventojų socialinių paslaugų poreikius, teikimo mastą ir rūšis;
- vertina ir nustato socialinių paslaugų finansavimo poreikį;
- organizuoja socialines paslaugas, nustato jų poreikį ir teikimą;
- steigia, reorganizuoja ir likviduoja socialinių paslaugų įstaigas bei užtikrina jų funkcionalumą;
- rengia ir įgyvendina savivaldybės socialinių paslaugų programas ir projektus.

Kiekvieno miesto savivaldybėje dirba kompetentingi socialiniai darbuotojai, kurie atsako už socialinės pagalbos teikimą kiekvienoje bendruomenėje. Remiantis Socialinės paramos skyriaus nuostatais (2010), socialinės paramos skyriai yra miestų savivaldybių įstaigos, kurių pagrindiniai uždaviniai: teikti piniginę socialinę paramą miestų gyventojams, rengti socialinės paramos programas, organizuoti asmenų nusiuntimą į socialines paslaugas teikiančias įstaigas bei bendradarbiauti su kitomis savivaldybėmis, nevyriausybėmis organizacijomis, religinėmis bendruomenėmis ir fizinais bei juridiniais asmenimis, teikiančiais socialines paslaugas, rengti bendros veiklos programas, koordinuoti jų vykdymą. Asmenų, išleistų iš laisvės atėmimo vietų socialinės adaptacijos programa (1999) numato, kad grįžęs iš įkalinimo įstaigos asmuo turi teisę į socialinę paramą, kuri gali būti teikiama pinigais (vienkartinė socialinė pašalpa) ir ne pinigais – tai nemokamo maitinimo, laikino apnakvindinimo, informavimo, konsultavimo paslaugos, sprendžiami užimtumo, profesiniai klausimai, išduodamas laikinasis piliečio pažymėjimas, kad asmuo galėtų gauti socialines paslaugas.

Europos kalėjimų taisyklės (2006) nustato tarpinstitucinį bendradarbiavimą su socialinėmis tarnybomis, visuomeninėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis, asociacijomis bei savanoriais, siekiant sugrąžinti nuteistąjį į visuomenę, aprūpinti būtiniausiomis pragyvenimo priemonėmis. Pasak L. Žalimienės (2003), nevyriausybines organizacijas yra privačios ir ne pelno siekiančios socialinių paslaugų įstaigos, kurios bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių institucijomis. Nevyriausybines or-

ganizacijos apima visuomenines organizacijas, labdaros fondus, religines organizacijas ir jų teikiamas paslaugas. Taip pat L. Žalimienė (2003) nurodo, jog nevyriausybines organizacijas „remiasi savanoriška veikla <...>, tarnauja visuomenės labai ar jos narių grupių interesams“. Socialinio darbo pradžia siejama su savanoriška labdaringa veikla ir pagalba vargšams, kuri vėliau peraugo į labdaros, religinių organizacijų pagalbą buvusiems kaliniams, narkomanams, alkoholikams, benamiams ir kitiems, patiriantiems socialinę izoliaciją. Šiuo metu resocializacijos procese aktyviai dalyvauja nevyriausybines organizacijas, savanoriai, asociacijos, padedančios užtikrinti žmogaus teisių gynimą, teikiančios paramą nuteistiesiems (Kuginytė-Arlauskienė, Stalioraitis, Žemaitaitė, 2010).

L. Žalimienė (2003) išskiria ir pagrindines nevyriausybinių organizacijų veiklas, apimančias paslaugų teikimą: tarptautinį bendradarbiavimą, žmogaus teisių apsaugą, mažumų integraciją, švietimo, mokslo ir profesinis tobulinimą, socialinę apsaugą ir darbą, nusikalstamumo prevenciją. Visos šios paslaugos yra tinkamos grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų problemoms spręsti.

Vadovaujantis Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymu (2013), nevyriausybines organizacijas bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių institucijomis ir teikia informaciją apie planuojamas veiklas, konsultuojasi bei kuria bendras darbo grupes konkrečioms klausimams spręsti.

I. Kuginytė-Arlauskienė, P. V. Stalioraitis, I. Žemaitaitė (2010) nurodo ir išskiria nevyriausybines organizacijas, kurios dalyvauja nuteistųjų ir grįžusių iš įkalinimo įstaigų asmenų pataisos procese bei bendradarbiauja su valstybės ir savivaldybių įstaigomis:

- poreikius tenkinančios bendrojo pobūdžio organizacijos – kultūros, sportinės veiklos organizacijos;
- organizacijos, vykdančios pataisos procesą, adaptaciją, integraciją į visuomenę, teikia paramą, gina asmenų, grįžusių iš laisvės atėmimo vietų, teisėtus interesus – Lietuvos kalinių globos draugija (LKGD), Lygtinai paleistų iš pataisos įstaigų asmenų priežiūros organizacija (LIAPO), reabilitaciniai centrai, labdaringos organizacijos;
- religinės bendruomenės, bendrijos – Lietuvos Caritas.

Apibendrinant galima teigti, jog valstybės, savivaldybių, nevyriausybinių organizacijų ir visuomenės dalyvavimas resocializacijos procese yra vienas iš svarbiausių veiksnių, stiprinant grįžusio iš įkalinimo įstaigos asmens motyvaciją keistis, didinti ryšį tarp buvusio nuteistojo ir jo šeimos bei visuomenės. Įvairių sričių specialistų komandinis darbas užtikrina sėkmingą prarastų įgūdžių atstatymą, profesinį tobulėjimą, socialinės atskirties mažinimą ir kitų problemų sprendimą.

Išvados

1. Asmenų, grįžusių iš įkalinimo įstaigų, resocializacijos procese pagrindinė socialinio darbuotojo, atliekančio konsultanto, tarpininko įgalintojo, motyvuotojo vaidmenis, užduotis – ugdyti ir atstatyti asmens gebėjimus savarankiškai ir/ar su specialistų pagalba spręsti jam iškilusias socialines, psichologines, ekonomines problemas.
2. Sėkmingai resocializacijai vykdyti pasitelkiamos valstybinių ir savivaldybių įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, religinių bendruomenių ir privačių įstaigų paslaugos. Bendras bei kvalifikuotas psichologų, pedagogų, socialinių darbuotojų, teisininkų, policijos pareigūnų darbas sudaro prielaidas, asmenims grįžusiems iš įkalinimo įstaigų, prarastiems socialiniams ir profesiniams įgūdžiams atstatyti, socialinei atskirčiai mažinti bei problemoms spręsti.

Literatūra

1. Bagdonas A. (2007). Socialinis darbas: profesinės veiklos įvadas. Vilnius: VU specialiosios psichologijos laboratorija.
2. Bakutytė R., Geležinienė R., Gumuliauskienė A., Juodraitis A., Jurevičienė M., Šapelytė O. (2013). Socializacijos centro veiklos modeliavimas: ugdytinių resocializacijos procesų valdymas ir metodika. Vilnius: BMK leidykla.
3. Bloom D. (2006). Employment-Focused Programs for Ex-Prisoners: what have we learned, what are we learning, and where should we go from here? New York: Manpower Demonstration Research Corp.
4. Čiužas A., Kulvinskienė V., Pruskus V. (2006). Kalėjimo įnamių: grįžimo į visuomenę lūkesčiai. Vilnius: Socialinių tyrimų institutas, Lietuvos sociologų draugija.
5. Dermontas J. (2005). Nuteistųjų alternatyvia laisvės atėmimo bausme reabilitacija. Iš: Acta Paedagogica Vilnensia: mokslo darbai. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 15 tomas, p. 261,222-229.
6. Dirgėlienė I. (2010). Edukaciniai aspektai socialiniame darbe. Acta Paedagogica Vilnensia 25: 172–180. Vilniaus universiteto leidykla.
7. Dirgėlienė I., Piekienė I. (2009). Sociokultūrinės aplinkos vaikystėje įtaka asmens socializacijai: grįžusių iš laisvės atėmimo vietų patirtis. Į skaidrią gyvenimą ir sveiką būtį Vydūno keliu. Klaipėdos universiteto leidykla
8. Europos Tarybos Ministrų Komiteto 2006 m. sausio 11 d. rekomendacija Nr. R 2 „Dėl Europos kalėjimų taisyklių”, 2006.
9. Išoraitė M. (2007). Socialinių paslaugų administravimas. Vilnius: Leidykla „Saulė”.
10. Jovanic G. (2011). The role of education in the treatment of offenders. Support for Learning, 26 (2), 79-82.
11. Juodaitytė A. (2002). Socializacija ir ugdymas vai-

- kystėje: vadovėlis. Vilnius: Petro Ofseto leidykla.
12. Justickis V. (2033). Bendroji ir teisės psichologija: vadovėlis. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto leidybos centras.
13. Kalendra R. (2006). Asmenų, nuteistų laisvės atėmimu, nuolatinio ugdymo ir mokymosi prielaidos: Lietuvos aspektas. Socialiniai mokslai, 2 (52). Žiūrėta 2016-09-10 internete: http://info.smf.ktu.lt/Edukin/zurnalas/lt/2006-2_%2852%29/summary.html.
14. Kuginytė-Arlauskienė I. (2006). Asmenų, grįžusių iš laisvės atėmimo vietų, integravimosi į visuomenę galimybės. Pedagogika, 83, 181-188.
15. Kuginytė-Arlauskienė I., Stalioraitis P.V., Žemaitytė I. (2010). Suaugusiųjų nuteistųjų socialinis įgalinimas. Socialinis darbas: profesinė veikla, metodai ir klientai. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras.
16. Kvieskienė G. (2005). Pozityvioji socializacija. Vilnius: VPU.
17. Leliūgienė I. (2002). Socialinio pedagogo (darbuotojo) žinynas. Kaunas: Technologija.
18. Lietuvos Respublikos Bausmių vykdymo kodeksas, patvirtintas 2002 m. birželio 27 d. Lietuvos Respublikos prezidento Valdo Adamkaus, Nr. IX-994 (Žin., 2002, Nr. 73-3084).
19. Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas, patvirtintas 2013 m. gruodžio 19d. Lietuvos Respublikos Seimo įsakymu Nr. XII-717 (Žin., 2014, Nr. 2014-00018).
20. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrės 2000 m. sausio 4 d. įsakymas Nr. 1 „Dėl socialinį darbą dirbančių darbuotojų pareigybių sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 4-101).
21. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymas Nr. A1-92 „Dėl Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų kvalifikacinių reikalavimų, Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų profesinės kvalifikacijos kėlimo tvarkos bei Socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašų patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 43-1569).
22. Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymas Nr. A1-93 „Dėl socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 43-1570).
23. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. lapkričio 13 d. įsakymas Nr. A1-306 „Dėl Lietuvos darbo biržos prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. 125-4774).
24. Lietuvos Respublikos Socialinių paslaugų įstatymas, patvirtintas 2006 m. sausio 19 d. Lietuvos Respublikos Seimo įsakymu Nr. X-493 (Žin., 2006, Nr. 43-1570).
25. Lietuvos Respublikos probacijos įstatymas, patvirtintas 2011 m. gruodžio 22 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir teisingumo ministro įsakymu Nr. XI-1860 (Žin., 2012, Nr. 4-108).
26. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės

- 19 d. įsakymas Nr. 600 „Dėl Nepilnamečių justicijos 2004-2008 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 83-3008).
27. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 25 d. nutarimas Nr. 1179 „Dėl nuteistųjų ir asmenų, paleistųjų iš laisvės atėmimo vietų, socialinės adaptacijos 2004-2007 metų programos patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. 5-95; 2004, Nr. 23-709).
28. Malinauskienė A., Uscila R. (2010). Iš laisvės atėmimo vietų grįžusių asmenų socialinės integracijos problema. *Filosofija sociologija*, 4, 257-267.
29. Merkys G., Ruškus J., Juodraitis A. (2002). Nepilnamečių resocializacija: Lietuvos nepilnamečių priežiūros įstaigų psichosocialinė ir edukacinė situacija. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
30. Michailovič I. (2001). Laisvės atėmimo bausmės resocializacinio poveikio problemos. *Teisė*, 41, 113-121.
31. Prakapas R., Katinaitė R. (2008). Nuteistųjų asmenų resocializacija: socialinė komunikacija ir edukacinių lūkesčių realizavimas. *Socialinis ugdymas*, 5 (16), 81-92.
32. Sakalauskas G., Kalpokas V. (2012). Nuteistųjų ir grįžusiųjų iš įkalinimo įstaigų integracijos modelis. Vilnius: Eugrimas.
33. Stalioraitis P. V. (2006). Administracinė veikla pataisos įstaigose. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
34. Ustinavičiūtė L., Žukauskienė R., Laurinavičius A. (2009). Lietuvos nuteistųjų pakartotinio nusikalstamumo rizikos veiksniai: OASys metodikos diskriminantinio validumo analizė. *Socialinių mokslų studijos*, 4(4), 339-356.
35. Žalimienė L. (2003). Socialinės paslaugos. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
36. Žemaitaitytė I., Čiurinskienė D. (2004). Nuteistųjų požiūris į dalyvavimą socialinėse programose kaip resocializacijos galimybę. *Socialinis darbas*, 3(2), 43-50.
37. Žukauskienė R. (2006). Kriminalinio elgesio psichologija: vadovėlis. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras.

THEORETICAL ASSUMPTIONS OF THE RESOCIALIZATION OF FORMER PRISONERS

Summary

The article aims to theoretically justify the process of the re-socialization of former prisoners. It analyses the social worker's role in dealing with former prisoners' problems and the significance of inter-institutional cooperation in the process of re-socialization. The analysis of the scientific literature revealed that the social worker should help to solve former prisoners' problems and find solutions; restore lost skills and the good name; enables once again to become a full member of society. Qualified specialists of social institutions and organizations provide effective assistance to former prisoners, who require different knowledge, skills and experience, as well as encourage former prisoners' willingness to cooperate in order to actively participate in solving their personal problems.

Key words: The role of social worker, re-socialization, persons released from imprisonment institutions

Informacija apie autorių

Aristida Čepienė. Šiaulių valstybinės kolegijos Sveikatos priežiūros fakulteto Socialinio darbo katedros lektorė. Mokslinių tyrimų laukas: ugdymo/si strategijos ir technologijos, suaugusiųjų ugdymo socioedukacinės problemos.

El.pašto adresas: a.cepiene@svako.lt